

El dilema COVID-19: mobilitat i economia

- Les diferències entre països en la severitat i en la durada de les mesures de distanciament al començament de l'any s'han vist reflectides en les caigudes del PIB en el 1T.
- En el 2T, l'epicentre de la pandèmia (i del confinament) s'ha mogut de la Xina a Europa i a Amèrica, la qual cosa comportarà caigudes de l'activitat inaudites a les principals economies avançades.

La lluita per contenir la pandèmia ha obligat la majoria de governs a adoptar mesures de confinament per a la població. L'objectiu era (i continua sent) minimitzar el cost humà de la COVID-19, evitar que els hospitals es veiessin desbordats i guanyar temps per conèixer i per combatre el virus. No obstant això, les restriccions a la mobilitat comporten un cost econòmic important. En un moment en què nombrosos països comencen una desescalada gradual i amb les primeres estimacions del PIB del 1T 2020, podem començar a entreveure els efectes de les mesures de distanciament social sobre l'economia en aquest segon trimestre del 2020.

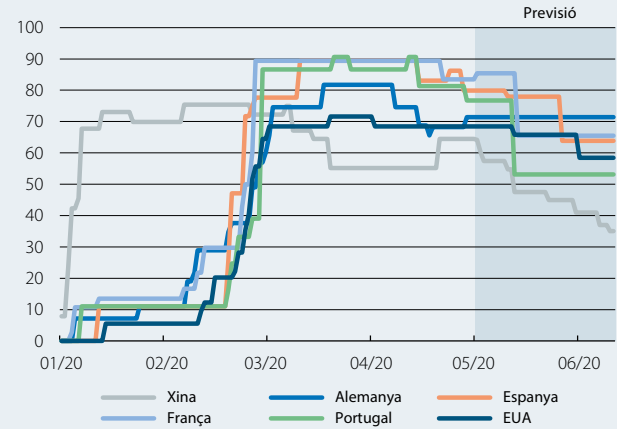
Allò que el 1T ens va ensenyar

La Xina va iniciar les mesures de confinament al gener i les va mantenir actives durant els mesos de febrer i de març. Per la seva banda, la majoria de països europeus i americans van començar a aplicar restriccions a la mobilitat al final del 1T, però aquestes mesures van continuar i es van intensificar durant els mesos d'abril i de maig. I és que, mentre que, en el 1T, l'epicentre de la pandèmia es va situar a la Xina, es va traslladar a Europa a l'abril i al continent americà al maig (vegeu el primer gràfic).

Les diferències entre països en la severitat i en la durada de les mesures de distanciament social durant els tres primers mesos de l'any s'han vist reflectides en una variabilitat important en les caigudes del PIB patides per les economies en el 1T. Aquesta relació entre confinament i

Grau de severitat del confinament

Nivell (de 0 a 100) *

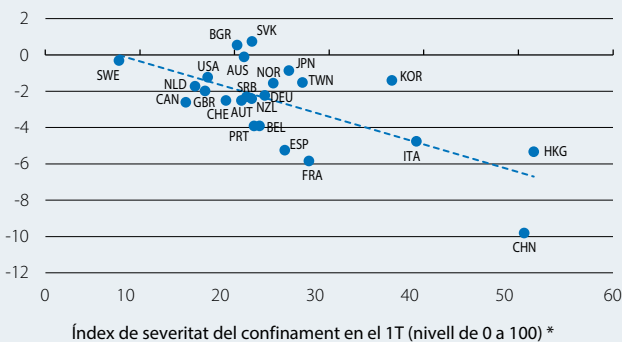

Nota: * Es tracta de l'Stringency Index, elaborat per la Universitat d'Oxford, que mesura la severitat en nombroses polítiques de distanciament social decretades pels diferents països. Pot anar de 0 (cap mesura) a 100 (màxima severitat en totes les mesures).
Font: CaixaBank Research, a partir de dades de l'Oxford COVID-19 Government Response Tracker, Blavatnik School of Government.

activitat econòmica s'observa de forma nítida als dos gràfics següents. Els països amb graus de confinament més estrictes durant els primers mesos de l'any –i, per tant, amb menors nivells de mobilitat dels ciutadans– també han estat els que han patit caigudes més severes de l'activitat econòmica. Així, per exemple, a la Xina, país amb unes mesures de confinament severes al llarg de tot el 1T, la contracció del PIB es va situar en el -9,8% (en termes inter trimestrals); a Itàlia i a Espanya, països on les polítiques

Severitat del confinament i activitat econòmica

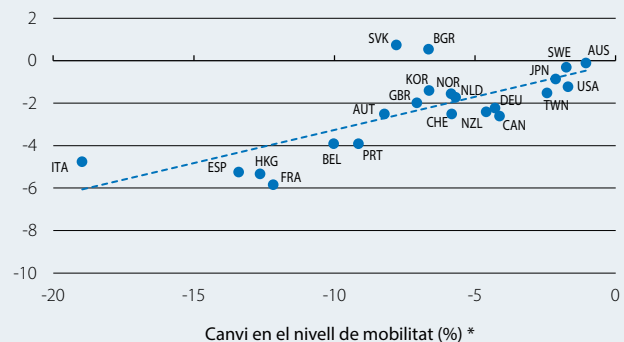
Creixement intertrimestral del PIB en el 1T (%)

Nota: * L'índex de severitat del confinament mesura la severitat en nombroses polítiques de distanciament social decretades pels diferents països. Pot anar de 0 (cap mesura) a 100 (màxima severitat en totes les mesures). Es tracta de l'Stringency Index, elaborat per la Universitat d'Oxford. Computem la mitjana de l'índex en el 1T 2020 (en el 4T 2019, la mitjana era 0 per a la majoria dels països; a la Xina i a Hong Kong, era positiva, però encara molt baixa).
Font: CaixaBank Research, a partir de dades de la Universitat d'Oxford (Stringency Index) i dels diferents instituts nacionals d'estadística.

Mobilitat i activitat econòmica

Creixement intertrimestral del PIB en el 1T (%)

Nota: * El canvi en el nivell de mobilitat es construeix a partir dels informes de mobilitat de Google, que mesuren com han canviat el nombre de visites a espais com supermercats, parcs, llocs de treball, etc. Computem el valor final com la mitjana del canvi per a tots els llocs que proporciona Google durant el 1T 2020.
Font: CaixaBank Research, a partir de dades de Google (Mobilitat Local) i dels diferents instituts nacionals d'estadística.

ques de confinament van arribar més tard però van ser estrictes, la caiguda es va situar al voltant del -5%; per la seva banda, a Alemanya i als EUA, països que van implementar mesures de distanciament menys severes i que ho van fer més tard, la contracció va ser del -2,2% i del -1,2%, respectivament.¹

El confinament, la desescalada i l'impacte econòmic en el 2T

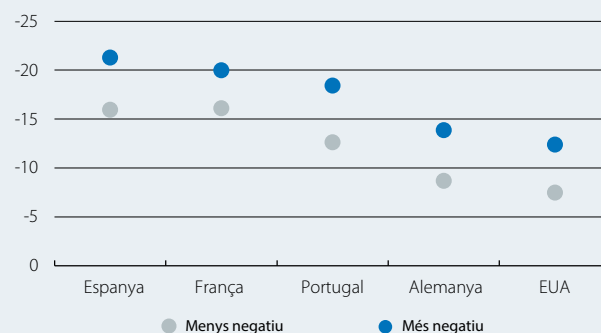
La major incidència de les mesures de distanciament durant el 2T a Europa i als EUA serà, sense cap mena de dubte, un cop per a l'economia d'aquestes regions d'una magnitud sense parangó. No obstant això, les diferències tant en el grau de severitat del confinament com en els plans de desescalada dels diversos països comportaran, de nou, diferències rellevants en l'activitat econòmica. Vegem-ho aprofitant la relació estadística entre les dues variables.

Primer, duem a terme una anàlisi que relaciona el grau de confinament durant els tres primers mesos de l'any, mesurat per l'índex de severitat del confinament de la Universitat d'Oxford, amb l'impacte sobre l'activitat econòmica a les principals economies.² Aquesta relació entre confinament i activitat econòmica l'extrapolem al 2T utilitzant el nivell de severitat de les mesures de confinament a l'abril i al maig i el projectat al juny en funció dels plans de desescalada anunciats pels diferents governs.

Com ho mostra l'últim gràfic, aquest exercici mostra que les caigudes de l'activitat provocades per les mesures de distanciament social s'intensificaran en el 2T a les principals economies avançades. Es tracta d'un resultat lògic en la mesura que més setmanes del segon trimestre s'han vist afectades per aquest distanciament. No obstant això, és interessant observar com varien les magnituds de l'impacte del confinament sobre l'activitat en funció de cada país. En particular, a Espanya i a França, la severitat del confinament apuntaria a una caiguda de l'activitat propera al 20% intertrimestral, pel fet que les mesures de distanciament social són més severes que a la majoria de les economies avançades i perquè l'avanç

Impacte de les mesures de distanciament social en l'activitat en el 2T

Contribució al creixement intertrimestral del 2T (p. p.)

Nota: Estimacions obtingudes a partir del resultat de la regressió detallada a la nota 2 del text i el pla de desescalada anunciat per cada país. Els escenaris més i menys negatius s'obtenen a partir de l'interval de confiança del 95% de l'estimació.

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de la Universitat d'Oxford i Refinitiv.

en la desescalada és més gradual. Portugal, amb una caiguda encara substancial però una mica menor (de l'ordre del 15%), se situaria en un nivell intermedi. Finalment, s'estima que l'impacte econòmic a Alemanya i als EUA, amb unes mesures més laxes i menys generalitzades, és menor (al voltant del 10%).

Els índexs que capturen la duresa de les mesures de distanciament social adoptades per frenar la COVID-19 ens mostren fins a quin punt poden ser intenses les caigudes de l'activitat econòmica en el 2T als principals països avançats. Però la incertesa que envolta les dades d'activitat de les quals disposem i la dificultat d'estimar moviments econòmics sobtats i profunds ens obliguen a valorar amb cautela els resultats obtinguts. A més a més, la caiguda que es materialitzi finalment dependrà de molts altres factors, com, per exemple, l'èxit amb què les diferents economies hagin expandit el teletreball o la magnitud de les respostes de política econòmica per esmorteir l'impacte del xoc.

Clàudia Canals, Javier Garcia-Arenas,
Eduard Llorens i Jimeno, Pablo Vicente Pastor y Camarasa

1. Es tracta de la primera estimació del PIB del 1T. Una xifra que, atesa l'excepcionalitat de la pandèmia, segurament estarà subjecta a més revisions de les habituals.

2. Amb més detall, estimem la següent equació:

$$\text{Creixement PIB}_{i,t} = \delta_0 + \delta_1 \Delta \text{Índex Severitat Confinament}_{i,t} + \delta_2 + \delta_3 + \varepsilon_{i,t}$$

on $\delta_1 + \delta_2$ són efectes fixos de país i de mes, respectivament, i Δ representa el canvi en el temps. Per dur a terme aquesta estimació, s'utilitzen dades panell d'11 països per als mesos de gener, de febrer i de març. Noti's que utilitzem creixements intermensuals del PIB, calculats a partir del creixement intertrimestral del 1T i d'indicadors d'activitat per al mateix trimestre. Els efectes fixos poden estar ja controlats per elements com el potencial d'adopció del teletreball als diferents països. Per a una anàlisi detallada de la relació entre activitat econòmica i teletreball en el context de la COVID-19, vegeu el Focus «La COVID-19 impulsa el teletreball», en aquest mateix Informe Mensual.